

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 27ης Ιανουαρίου 2022*

«Προδικαστική παραπομπή – Εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας – Οδηγία 2009/72/ΕΚ – Άρθρο 15, παράγραφος 4 – Προτεραιότητα κατά την κατανομή φορτίων – Ασφάλεια του εφοδιασμού – Άρθρο 32, παράγραφος 1 – Ελεύθερη πρόσβαση τρίτων – Εγγυημένη πρόσβαση στα συστήματα μεταφοράς – Οδηγία 2009/28/ΕΚ – Άρθρο 16, παράγραφος 2 – Εγγυημένη πρόσβαση – Άρθρο 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ – Άρθρο 108, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ – Κρατικές ενισχύσεις»

Στην υπόθεση C-179/20,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Curtea de Apel București (εφετείο Βουκουρεστίου, Ρουμανία) με απόφαση της 3ης Μαρτίου 2020, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 7 Απριλίου 2020, στο πλαίσιο της δίκης

Fondul Proprietatea SA

κατά

Guvernul României,

SC Complexul Energetic Hunedoara SA, υπό εκκαθάριση,

SC Complexul Energetic Oltenia SA,

Compania Națională de Transport al Energiei Electrice «Transelectrica» SA,

παρισταμένου του:

Ministerul Economiei, Energiei și Mediului de Afaceri,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους E. Regan, πρόεδρο τμήματος, K. Lenaerts, Πρόεδρο του Δικαστηρίου, ασκούντα καθήκοντα δικαστή του πέμπτου τμήματος, K. Λυκούργο, πρόεδρο του τέταρτου τμήματος, I. Jarukaitis (εισηγητή) και M. Pešič, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. Pikamäe,

γραμματέας: R. Șereș, διοικητική υπάλληλος,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ρουμανική.

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 2ας Ιουνίου 2021,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Fondul Proprietatea SA, εκπροσωπούμενη από τους C. Dontu, D. Petrache και J. Anghel, avocați,
- η SC Complexul Energetic Oltenia SA, εκπροσωπούμενη από τους D. Burlan, V. Bobei και V. Boca και την L. Diaconu Pintea,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τις O. Beynet και L. Nicolae και τους A. Μπουχάγιαρ και K.-Ph. Wojcik,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 9ης Σεπτεμβρίου 2021,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 107, παράγραφος 1, και του άρθρου 108, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, καθώς και του άρθρου 15, παράγραφος 4, της οδηγίας 2009/72/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2009, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και για την κατάργηση της οδηγίας 2003/54/EK (ΕΕ 2009, L 211, σ. 55).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ, αφενός, της Fondul Proprietatea SA και, αφετέρου, της Guvernul României (Ρουμανικής Κυβέρνησης), της SC Complexul Energetic Hunedoara SA, υπό εκκαθάριση, (στο εξής: CE Hunedoara), εκπροσωπούμενης από τη δικαστική διαχειρίστριά της Expert Insolvență SPRL, της SC Complexul Energetic Oltenia SA (στο εξής: CE Oltenia), καθώς και της Compania Națională de Transport al Energiei Electrice Transelectrica SA (Εθνικής εταιρίας μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας Transelectrica) (στο εξής: Transelectrica), σχετικά με αίτηση ακυρώσεως αποφάσεως της Ρουμανικής Κυβέρνησης περί θεσπίσεως μέτρων για την ασφάλεια του εφοδιασμού με ηλεκτρική ενέργεια.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Η οδηγία 2005/89/ΕΚ

- 3 Η αιτιολογική σκέψη 5 της οδηγίας 2005/89/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Ιανουαρίου 2006, περί μέτρων διασφάλισης του εφοδιασμού με ηλεκτρισμό και περί επενδύσεων υποδομής (ΕΕ 2006, L 33, σ. 22), είχε ως εξής:

«Κατά την προώθηση της ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας είναι αναγκαίο να εξασφαλίζεται η ύπαρξη εφεδρικής δυναμικότητας παραγωγής, εφόσον απαιτείται από τεχνική άποψη, ώστε να διατηρούνται η αξιοπιστία και η ασφάλεια του δικτύου.»

Η οδηγία 2009/28/ΕΚ

- 4 Η αιτιολογική σκέψη 60 της οδηγίας 2009/28/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2009, σχετικά με την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και την τροποποίηση και τη συνακόλουθη κατάργηση των οδηγιών 2001/77/ΕΚ και 2003/30/ΕΚ (ΕΕ 2009, L 140, σ. 16), διαλάμβανε τα ακόλουθα:

«Η κατά προτεραιότητα πρόσβαση και η εγγυημένη πρόσβαση στην ηλεκτρική ενέργεια από ανανεώσιμες ενεργειακές πηγές είναι σημαντικές για την ένταξη των ανανεώσιμων ενεργειακών πηγών στην εσωτερική αγορά ενέργειας, σύμφωνα με το άρθρο 11 παράγραφος 2, και στο πνεύμα του άρθρου 11 παράγραφος 3 της οδηγίας 2003/54/ΕΚ [του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2003, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και την κατάργηση της οδηγίας 96/92/ΕΚ, (ΕΕ 2003, L 176, σ. 37)]. Οι απαιτήσεις για τη διατήρηση της αξιοπιστίας και της ασφάλειας του δικτύου και για την κατανομή ενδέχεται να διαφέρουν ανάλογα με τα χαρακτηριστικά του εθνικού δικτύου και την ασφαλή λειτουργία του. Η κατά προτεραιότητα πρόσβαση στο δίκτυο παρέχει εξασφάλιση προς τους συνδεδεμένους παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες ενεργειακές πηγές ότι θα μπορούν πάντοτε να πωλούν και να μεταφέρουν την ηλεκτρική ενέργεια από ανανεώσιμες ενεργειακές πηγές βάσει κανόνων σύνδεσης, όποτε υπάρχει η πηγή. Στην περίπτωση που η ηλεκτρική ενέργεια από ανανεώσιμες ενεργειακές πηγές είναι εντεταγμένη στην αγορά για άμεση παράδοση, η εξασφαλισμένη πρόσβαση εξασφαλίζει ότι όλη η πωλούμενη ηλεκτρική ενέργεια η οποία λαμβάνει στήριξη διαθέτει πρόσβαση στο δίκτυο, ώστε οι εγκαταστάσεις που είναι συνδεδεμένες με το δίκτυο να μπορούν να χρησιμοποιούν όσο το δυνατόν περισσότερη ηλεκτρική ενέργεια από ανανεώσιμες ενεργειακές πηγές. [...]

- 5 Το άρθρο 16 της οδηγίας αυτής, το οποίο έφερε τον τίτλο «Πρόσβαση στα δίκτυα και εκμετάλλευση των δικτύων», όριζε στην παράγραφο 2 τα εξής:

«Με την επιφύλαξη των απαιτήσεων για τη διατήρηση της αξιοπιστίας και της ασφάλειας του δικτύου, και βάσει διαφανών και αμερόληπτων κριτηρίων που καθορίζονται από τις αρμόδιες εθνικές αρχές:

[...]

β) τα κράτη μέλη εξάλλου προβλέπουν ότι η ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται από ανανεώσιμες πηγές έχει προτεραιότητα ή εξασφάλιση πρόσβασης στο δίκτυο ηλεκτροδότησης».

Η οδηγία 2009/72

6 Οι αιτιολογικές σκέψεις 3 και 5 της οδηγίας 2009/72 είχαν ως εξής:

«(3) Οι ελευθερίες που εγγυάται η συνθήκη στους πολίτες της Ένωσης –μεταξύ άλλων η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, η ελευθερία παροχής υπηρεσιών και η ελευθερία εγκατάστασης– είναι δυνατές μόνο σε πλαίσιο πλήρως ανοικτής αγοράς, η οποία παρέχει σε όλους τους καταναλωτές τη δυνατότητα να επιλέγουν ελεύθερα τους προμηθευτές τους και δίνει σε όλους τους προμηθευτές την ελευθερία να προμηθεύουν τους πελάτες τους.

[...]

(5) Η ασφάλεια του εφοδιασμού ηλεκτρικής ενέργειας είναι ζωτική για την ανάπτυξη μιας ευρωπαϊκής κοινωνίας, για την εφαρμογή μιας βιώσιμης πολιτικής για την αντιμετώπιση της αλλαγής του κλίματος και την τόνωση της ανταγωνιστικότητας εντός της εσωτερικής αγοράς. Για το λόγο αυτό, θα πρέπει να αναπτυχθούν περαιτέρω διασυννοριακές διασυνδέσεις ώστε να εξασφαλισθεί η προσφορά όλων των πηγών ενέργειας στη χαμηλότερη δυνατή τιμή τόσο για τους καταναλωτές όσο και για τη βιομηχανία στην Ευρωπαϊκή Ένωση.»

7 Το άρθρο 1 της οδηγίας, το οποίο έφερε τον τίτλο «Αντικείμενο και πεδίο εφαρμογής», προέβλεπε τα ακόλουθα:

«Η παρούσα οδηγία θεσπίζει κοινούς κανόνες που αφορούν την παραγωγή, τη μεταφορά, τη διανομή και την προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας, καθώς και την προστασία των καταναλωτών, με στόχο τη βελτίωση και την ολοκλήρωση ανταγωνιστικών αγορών ηλεκτρικής ενέργειας στην [Ένωση]. [...]»

8 Το άρθρο 2 της εν λόγω οδηγίας, το οποίο επιγραφόταν «Ορισμοί», είχε ως εξής:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, εφαρμόζονται οι ακόλουθοι ορισμοί:

[...]

3. “μεταφορά”: η μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας μέσω διασυνδεδεμένου συστήματος υπερυψηλής και υψηλής τάσης με σκοπό την παροχή σε τελικούς πελάτες ή σε διανομείς, μη συμπεριλαμβανομένης όμως της προμήθειας·

4. “διαχειριστής συστήματος μεταφοράς”: κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο είναι υπεύθυνο για τη λειτουργία, τη συντήρηση και, αν είναι αναγκαίο, την ανάπτυξη του συστήματος μεταφοράς σε μία δεδομένη περιοχή και, κατά περίπτωση, των διασυνδέσεών του με άλλα συστήματα, και για τη μακροπρόθεσμη ικανότητα του συστήματος να ανταποκρίνεται στην εύλογη ζήτηση μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας·

[...]

16. “οικονομική προτεραιότητα”: η κατάταξη των πηγών προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας βάσει οικονομικών κριτηρίων
17. “βοηθητική υπηρεσία”: όλες οι υπηρεσίες που είναι αναγκαίες για τη διαχείριση συστήματος μεταφοράς ή διανομής».
- 9 Το άρθρο 3 της ως άνω οδηγίας, το οποίο έφερε τον τίτλο «Υποχρεώσεις παροχής υπηρεσιών κοινής ωφέλειας και προστασία του πελάτη», όριζε στην παράγραφο 14 τα εξής:
- «Τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίζουν να μην εφαρμόσουν τα άρθρα 7, 8, 32 ή/και 34 αν η εφαρμογή τους θα παρεμπόδιζε, από νομική ή πραγματική άποψη, την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που επιβάλλονται στις επιχειρήσεις ηλεκτρικής ενέργειας προς το κοινό οικονομικό συμφέρον, και αν η ανάπτυξη των συναλλαγών δεν επηρεάζεται σε βαθμό που να αντιβαίνει προς τα συμφέροντα της [Ενωσης]. Τα συμφέροντα της [Ενωσης] περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τον ανταγωνισμό όσον αφορά τους επιλέξιμους πελάτες σύμφωνα με την παρούσα οδηγία και το άρθρο [106] της [Σ]υνθήκης [ΛΕΕ].»
- 10 Το άρθρο 15 της οδηγίας 2009/72, το οποίο έφερε τον τίτλο «Κατανομή φορτίων και εξισορρόπηση», προέβλεπε στις παραγράφους 1 έως 4 τα ακόλουθα:
- «1. Με την επιφύλαξη της προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας βάσει συμβατικών υποχρεώσεων, συμπεριλαμβανομένων αυτών που απορρέουν από τις προδιαγραφές της πρόσκλησης προς υποβολή προσφορών, ο διαχειριστής συστήματος μεταφοράς είναι, όπου ασκεί τα καθήκοντα αυτά, υπεύθυνος για την κατανομή φορτίων στις εγκαταστάσεις παραγωγής που βρίσκονται στην περιοχή του και για τον καθορισμό της χρήσης των διασυνδέσεων με τα άλλα συστήματα.
2. Η κατανομή φορτίων στις εγκαταστάσεις παραγωγής και η χρήση των διασυνδέσεων γίνονται βάσει κριτηρίων που εγκρίνονται από τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές, όπου αυτές είναι αρμόδιες, και που πρέπει να είναι αντικειμενικά, να δημοσιεύονται και να εφαρμόζονται χωρίς διακρίσεις προκειμένου να εξασφαλίζεται η ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας. Τα εν λόγω κριτήρια λαμβάνουν υπόψη την οικονομική προτεραιότητα της ηλεκτρικής ενέργειας που προέρχεται από διαθέσιμες εγκαταστάσεις παραγωγής ή από μεταφορές μέσω διασύνδεσης καθώς και τους τεχνικούς περιορισμούς του συστήματος.
3. Τα κράτη μέλη επιβάλλουν στον διαχειριστή συστήματος να ενεργεί σύμφωνα με το άρθρο 16 της οδηγίας [2009/28] όταν κατανέμει τα φορτία στις εγκαταστάσεις παραγωγής που χρησιμοποιούν ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Μπορούν επίσης να επιβάλλουν στον διαχειριστή συστήματος να δίνει προτεραιότητα όταν κατανέμει τα φορτία στις εγκαταστάσεις παραγωγής που παράγουν συνδυασμένα θερμότητα και ηλεκτρισμό.
4. Ένα κράτος μέλος μπορεί, για λόγους ασφάλειας του εφοδιασμού, να επιτάσσει να δίδεται προτεραιότητα, κατά την κατανομή φορτίων, στις εγκαταστάσεις παραγωγής που χρησιμοποιούν εγχώριες πηγές πρωτογενούς ενεργειακού καυσίμου, σε αναλογία που δεν υπερβαίνει, κατά τη διάρκεια ενός ημερολογιακού έτους, το 15 % της συνολικής ποσότητας πρωτογενούς ενέργειας η οποία απαιτείται για την παραγωγή της ηλεκτρικής ενέργειας που καταναλώνεται στο εν λόγω κράτος μέλος.»

- 11 Το άρθρο 32 της οδηγίας 2009/72, το οποίο έφερε τον τίτλο «Πρόσβαση τρίτων», όριζε στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν την εφαρμογή ενός συστήματος για την πρόσβαση τρίτων στα συστήματα μεταφοράς και διανομής με βάση δημοσιευμένα τιμολόγια, το οποίο ισχύει για όλους τους επιλέξιμους πελάτες και εφαρμόζεται αντικειμενικά και χωρίς διακρίσεις μεταξύ των χρηστών του συστήματος. Τα κράτη μέλη φροντίζουν ώστε τα εν λόγω τιμολόγια, ή οι μεθοδολογίες που διέπουν τον υπολογισμό τους, να εγκρίνονται προτού τεθούν σε ισχύ σύμφωνα με το άρθρο 37, τα δε τιμολόγια αυτά και οι μεθοδολογίες –στην περίπτωση που μόνο μεθοδολογίες εγκρίνονται– να δημοσιεύονται πριν από την έναρξη ισχύος τους.»

Το ρουμανικό δίκαιο

Ο νόμος 123/2012

- 12 Ο *Legea energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012* (νόμος 123/2012 περί ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου), της 10ης Ιουλίου 2012 (*Monitorul Oficial al României*, Τμήμα I, αριθ. 485, της 16ης Ιουλίου 2012), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης (στο εξής: νόμος 123/2012), προβλέπει, στο άρθρο 5 παράγραφος 3, τα εξής:

«Με απόφαση της Κυβέρνησης, για λόγους ασφάλειας του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια, είναι δυνατόν να παρέχεται εγγυημένη πρόσβαση στα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας για ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται σε σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής που χρησιμοποιούν καύσιμα εγχώριας παραγωγής, αλλά μόνο για ετήσια ποσότητα πρωτογενούς ενέργειας η οποία δεν υπερβαίνει το 15 % της συνολικής ποσότητας καυσίμου που απαιτείται για την παραγωγή της ηλεκτρικής ενέργειας που αντιστοιχεί στην ακαθάριστη τελική κατανάλωση της χώρας.»

Η απόφαση 138/2013 της Κυβέρνησης

- 13 Η *Hotărârea Guvernului nr. 138/2013 privind adoptarea unor măsuri pentru siguranța alimentării cu energie electrică* (απόφαση 138/2013 της Κυβέρνησης σχετικά με τη θέσπιση μέτρων για την ασφάλεια του εφοδιασμού σε ηλεκτρική ενέργεια), της 3ης Απριλίου 2013 (*Monitorul Oficial al României*, Τμήμα I, αριθ. 196, της 8ης Απριλίου 2013) (στο εξής: απόφαση 138/2013), η οποία εκδόθηκε βάσει του άρθρου 5, παράγραφος 3, του νόμου 123/2012, όριζε στο άρθρο 1 τα εξής:

«Παρέχεται εγγυημένη πρόσβαση στα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας για ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται στον θερμοηλεκτρικό σταθμό της Mintia ιδιοκτησίας της [CE Hunedoara], διασφαλίζοντας τη συνεχή λειτουργία του με μέση ηλεκτρική ισχύ τουλάχιστον 200 MW.»

- 14 Το άρθρο 2 της αποφάσεως αυτής είχε ως εξής:

«Παρέχεται εγγυημένη πρόσβαση στα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας για ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται από την [CE Oltenia], διασφαλίζοντας τη συνεχή λειτουργία της με μέση ηλεκτρική ισχύ τουλάχιστον 500 MW.»

- 15 Το άρθρο 3 της εν λόγω αποφάσεως όριζε τα ακόλουθα:

«Η [Transelectrica], ως διαχειριστής συστήματος μεταφοράς, οφείλει να διασφαλίζει κατά την κατανομή φορτίων προτεραιότητα στην ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται στους θερμοηλεκτρικούς

σταθμούς των άρθρων 1 και 2 υπό τους όρους που προβλέπονται στις κανονιστικές πράξεις που εκδίδει η Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei [εθνική ρυθμιστική αρχή ενέργειας].»

- 16 Το άρθρο 4 της ως άνω απόφασης προέβλεπε τα εξής:

«Για τη διατήρηση του επιπέδου ασφάλειας του εθνικού συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας, η [CE Hunedoara] υποχρεούται να παρέχει βοηθητικές υπηρεσίες στον διαχειριστή συστήματος μεταφοράς, ηλεκτρικής ισχύος τουλάχιστον 400 MW, κατά τα προβλεπόμενα στις κανονιστικές πράξεις που εκδίδει η Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei [εθνική ρυθμιστική αρχή ενέργειας].»

- 17 Το άρθρο 5 της απόφασης 138/2013 είχε ως εξής:

«Για τη διατήρηση του επιπέδου ασφάλειας του εθνικού συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας, η [CE Oltenia] υποχρεούται να παρέχει βοηθητικές υπηρεσίες στον διαχειριστή συστήματος μεταφοράς, ηλεκτρικής ισχύος τουλάχιστον 600 MW, κατά τα προβλεπόμενα στις κανονιστικές πράξεις που εκδίδει η Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei [εθνική ρυθμιστική αρχή ενέργειας].»

- 18 Το άρθρο 6 της απόφασης αυτής όριζε τα ακόλουθα:

«Τα μέτρα που προβλέπονται στην παρούσα απόφαση εφαρμόζονται από τις 15 Απριλίου 2013 έως την 1η Ιουλίου 2015.»

- 19 Με την απόφαση 941/2014 της Κυβέρνησης, η ταχθείσα προθεσμία για την εφαρμογή στην CE Hunedoara των προβλεπόμενων στα άρθρα 1, 3 και 4 της απόφασης 138/2013 μέτρων παρατάθηκε μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2017.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 20 Η εταιρία Fondul Proprietatea, μέτοχος με μειοψηφική συμμετοχή της S.P.E.E.H. Hidroelectrica SA, άσκησε ενώπιον του Curtea de Apel București (εφετείου Βουκουρεστίου, Ρουμανία) προσφυγή ακυρώσεως της απόφασης 138/2013, για τον λόγο ότι, με την απόφαση αυτή, χορηγήθηκε παράνομη κρατική ενίσχυση στην CE Hunedoara και στην CE Oltenia, δύο παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας οι οποίοι χρησιμοποιούν εγχώριες πηγές πρωτογενούς ενεργειακού καυσίμου και των οποίων το κεφάλαιο ανήκει κατά πλειοψηφία στο Δημόσιο.
- 21 Από την αίτηση προδικαστικής απόφασης προκύπτει ότι η απόφαση 138/2013 θέσπισε δέσμη μέτρων υπέρ των δύο αυτών εταιριών τα οποία εφαρμόστηκαν από την 15η Απριλίου 2013 έως την 1η Ιουλίου 2015 για την CE Oltenia και έως την 31η Δεκεμβρίου 2017 για την CE Hunedoara. Κατ' αρχάς, βάσει των άρθρων 1 και 2 της απόφασης 138/2013, χορηγήθηκε εγγυημένη πρόσβαση στα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας για την ενέργεια που παρήγαν οι θερμοηλεκτρικοί σταθμοί των δύο αυτών εταιριών προκειμένου να διασφαλιστεί η συνεχής λειτουργία με μέση ισχύ τουλάχιστον 200 μεγαβάτ (MW) για τον σταθμό που ανήκε στην CE Hunedoara και τουλάχιστον 500 MW για τον σταθμό που ανήκε στην CE Oltenia. Εν συνεχεία, σύμφωνα με το άρθρο 3 της απόφασης αυτής, η Transelectrica, μοναδικός διαχειριστής συστήματος μεταφοράς, όφειλε να διασφαλίζει κατά την κατανομή φορτίων προτεραιότητα στην ηλεκτρική ενέργεια που παρήγαν οι θερμοηλεκτρικοί σταθμοί των δύο εταιριών. Τέλος, τα άρθρα 4 και 5

της εν λόγω απόφασης θέσπισαν υποχρέωση της CE Hunedoara και της CE Oltenia να παρέχουν στην Transelectrica βοηθητικές υπηρεσίες ηλεκτρικής ισχύος τουλάχιστον 400 MW η πρώτη και 600 MW η δεύτερη.

- 22 Με απόφαση της 10ης Μαρτίου 2015, το Curtea de Apel București (εφετείο Βουκουρεστίου) απέρριψε την προσφυγή της Fondul Proprietatea. Εν συνεχεία, η εν λόγω εταιρία άσκησε κατά της ανωτέρω απόφασης αναίρεση ενώπιον του Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția de Contencios Administrativ și Fiscal (Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου – τμήμα διοικητικών και φορολογικών διαφορών, Ρουμανία), το οποίο αναίρεσε εν μέρει, με απόφαση της 22ας Μαΐου 2018, την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, με την αιτιολογία ότι το Curtea de Apel București (εφετείο Βουκουρεστίου) δεν είχε εξετάσει το σύνολο των λόγων ακυρώσεως που είχε προβάλλει η Fondul Proprietatea. Ως εκ τούτου, το Curtea de Casație și Justiție (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο) ανέπεμψε την υπόθεση ενώπιον του Curtea de Apel București (εφετείο Βουκουρεστίου) προκειμένου αυτό να εξετάσει το σύνολο των προβληθέντων λόγων ακυρώσεως.
- 23 Στο πλαίσιο της κατόπιν αναπομπής εξέτασης της προσφυγής ακυρώσεως από το Curtea de Apel București (εφετείο Βουκουρεστίου), η Fondul Proprietatea ζήτησε από το δικαστήριο αυτό να υποβάλει στο Δικαστήριο προδικαστικά ερωτήματα.
- 24 Η Fondul Proprietatea επισημαίνει, συναφώς, ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, ότι η απόφαση 138/2013 είναι δυνατόν να συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ.
- 25 Επισημαίνει ιδίως ότι η Transelectrica, εταιρία ανήκουσα κατά πλειοψηφία στο Δημόσιο, υποχρεούται να διασφαλίζει ανά πάσα στιγμή την ισορροπία του εθνικού συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας, δηλαδή την ισορροπία μεταξύ παραγωγής και κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας. Συναφώς, αγοράζει βοηθητικές υπηρεσίες βάσει διαδικασιών σύναψης συμβάσεων, κατά τις οποίες οι προσφορές που υποβάλλουν οι παραγωγοί ηλεκτρικής ενέργειας κατατάσσονται κατ' αύξουσα σειρά, αρχίζοντας από την χαμηλότερη προσφορά τιμής. Οι βοηθητικές αυτές υπηρεσίες παρέχονται κατά κανόνα από τους παραγωγούς που έχουν χαμηλό κόστος παραγωγής και μπορούν να τις προσφέρουν σε ανταγωνιστικές τιμές.
- 26 Κατά τη Fondul Proprietatea, οι σταθμοί που ανήκουν στην CE Hunedoara και στην CE Oltenia έχουν υψηλό κόστος παραγωγής, με αποτέλεσμα να μη λειτουργούν σε διαρκή βάση και να μην πωλούν μεγάλη ποσότητα ηλεκτρικής ενέργειας. Όταν δεν λειτουργούν, μάλιστα, οι πιθανότητες να παρέχουν βοηθητικές υπηρεσίες μειώνονται σημαντικά, διότι η εκ νέου θέση τους σε λειτουργία θα απαιτούσε πολύ χρόνο και θα συνεπαγόταν πρόσθετο κόστος. Επομένως, αν είχαν τηρηθεί τα οικονομικά κριτήρια, οι εν λόγω εταιρίες δεν θα είχαν κατορθώσει να πωλούν τέτοιες βοηθητικές υπηρεσίες. Στο πλαίσιο αυτό, η ως άνω εταιρία υποστηρίζει ότι το Ρουμανικό Δημόσιο παρενέβη, παρέχοντάς τους εγγυημένη πρόσβαση στα συστήματα μεταφοράς και προτεραιότητα κατά την κατανομή φορτίων, συνοδευόμενη από την υποχρέωση αγοράς των βοηθητικών υπηρεσιών.
- 27 Η Fondul Proprietatea φρονεί ότι τα μέτρα αυτά παρέχουν στις δύο προαναφερθείσες εταιρίες επιλεκτικό οικονομικό πλεονέκτημα χρηματοδοτούμενο από κρατικούς πόρους εις βάρος των λοιπών παραγωγών ηλεκτρικής ενέργειας στην αγορά. Τα εν λόγω μέτρα καταστρατηγούν τον σκοπό του μηχανισμού εγγυημένης πρόσβασης –ο οποίος δημιουργήθηκε προς ενθάρρυνση της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες, μη ρυπαίνουσες πηγές– αφού η εν λόγω πρόσβαση παρέχεται σε δύο εταιρίες που παράγουν ηλεκτρική ενέργεια από ρυπαίνουσες πηγές.

Η εγγυημένη πρόσβαση χορηγήθηκε με την απόφαση 138/2013 μόνον προκειμένου να μπορέσουν οι δικαιούχοι εγκαταστάσεις παραγωγής να λειτουργούν κατά τρόπο συνεχή, ώστε να μπορούν να παράγουν ηλεκτρική ενέργεια σε καλύτερη τιμή και να παρέχουν βοηθητικές υπηρεσίες.

- 28 Η Ρουμανική Κυβέρνηση, καθής της κύριας δίκης, υποστηρίζει ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου ότι η υποχρέωση της Transelectrica περί παροχής κατά την κατανομή φορτίων προτεραιότητας στην ηλεκτρική ενέργεια που παράγουν οι εγκαταστάσεις της CE Hunedoara και της CE Oltenia δυνάμει του άρθρου 3 της αποφάσεως 138/2013 αποσκοπεί στην εφαρμογή σε εθνική κλίμακα του άρθρου 15, παράγραφος 4, της οδηγίας 2009/72.
- 29 Όσον αφορά τις βοηθητικές υπηρεσίες, η εν λόγω κυβέρνηση επισημαίνει ότι στην απόφαση 138/2013 διευκρινίζεται ότι η υποχρέωση των δύο παραγωγών, CE Hunedoara και CE Oltenia, να παρέχουν βοηθητικές υπηρεσίες υπόκειται στους όρους που προβλέπει η κανονιστική ρύθμιση της Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei (εθνικής ρυθμιστικής αρχής ενέργειας, στο εξής: ANRE), αρχής η οποία καταρτίζει και θεσπίζει τους απαραίτητους, σε εθνικό επίπεδο, δεσμευτικούς κανόνες για τη λειτουργία του τομέα της ενέργειας και παρακολουθεί την εφαρμογή τους.
- 30 Όσον αφορά τα επίμαχα στην κύρια δίκη εθνικά μέτρα, η Ρουμανική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι τα μέτρα αυτά δεν συνιστούν κρατική ενίσχυση.
- 31 Το Ministerul Economiei, Energiei și Mediului de Afaceri (Υπουργείο Οικονομίας, Ενέργειας και Επιχειρηματικότητας), παρεμβαίνον ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, επισημαίνει ότι η απόφαση 138/2013 περιλαμβάνει αναγκαία μέτρα ώστε το εθνικό σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας να λειτουργεί με ασφάλεια και ότι κατά την έκδοσή της συνεκτιμήθηκαν πολλοί παράγοντες. Κατ' αρχάς, η μεγάλη αύξηση της παραγωγικής ικανότητας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας επέβαλε στη Ρουμανική Κυβέρνηση να λάβει μέτρα προς διασφάλιση του εφοδιασμού με ηλεκτρική ενέργεια συμφώνως προς την αιτιολογική σκέψη 5 της οδηγίας 2005/89.
- 32 Περαιτέρω, η λειτουργία των σταθμών που χρησιμοποιούν συμβατικές πηγές ενέργειας θεωρήθηκε αναγκαία για την κάλυψη της καμπύλης φορτίου της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας.
- 33 Επιπλέον, από τις μελέτες σχετικά με την ασφάλεια και την καταλληλότητα του εθνικού συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας είχε προκύψει ότι ήταν αναγκαίο να λειτουργούν οι κατανεμημένοι σε όλη τη χώρα τοπικοί σταθμοί ηλεκτροπαραγωγής, καθόσον οι σταθμοί αυτοί διασφαλίζουν την παροχή βοηθητικών υπηρεσιών και εξισορροπούν την προσφορά και τη ζήτηση. Στο πλαίσιο αυτό, κρίθηκε ότι η CE Hunedoara μπορούσε να συμβάλει σημαντικά στην ασφάλεια στο κεντρικό και βορειοδυτικό τμήμα του εθνικού συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας.
- 34 Τέλος, κατά τον χρόνο εκδόσεως της αποφάσεως 138/2013, η εντατικοποίηση του διασυνοριακού εμπορίου μέσω της διασύνδεσης με τη Δύση και η μείωση των απωλειών εντός του συστήματος μεταφοράς, που είναι ευθέως ανάλογες προς την απόσταση μεταξύ των παραγωγών και των καταναλωτών, επέβαλαν την ύπαρξη σημαντικής παραγωγικής ικανότητας στην περιοχή αυτή και η CE Hunedoara ήταν η μόνη μεγάλη παραγωγός στο κεντρικό και βορειοδυτικό τμήμα της χώρας.
- 35 Βάσει των εκτιμήσεων αυτών εξέδωσε η Ρουμανική Κυβέρνηση την απόφαση 138/2013, η οποία προβλέπει τη χορήγηση εγγυημένης πρόσβασης στα συστήματα μεταφοράς για την ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται από τις εγκαταστάσεις της CE Hunedoara και της CE Oltenia,

προκειμένου να διασφαλιστεί η συνεχής λειτουργία τους για ηλεκτρική ισχύ τουλάχιστον 200 MW όσον αφορά την πρώτη και τουλάχιστον 500 MW όσον αφορά τη δεύτερη, εξυπακουόμενου ότι οι τιμές αυτές αποτελούσαν δικαίωμα για τις δικαιούχους παραγωγούς και όχι υποχρέωση λειτουργίας υπό τέτοια ισχύ.

- 36 Η Transelectrica υποστηρίζει ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου ότι, για να διασφαλιστεί η επάρκεια του συστήματος και να καλυφθεί η ζήτηση σε ηλεκτρική ενέργεια, το εθνικό σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας πρέπει να έχει διαθέσιμη ορισμένη ισχύ, την οποία εγγυώνται οι σταθμοί ηλεκτροπαραγωγής, υψηλότερη από την ισχύ που καταναλώνεται κατά τα διαστήματα αιχμής της κατανάλωσης. Ομοίως, είναι υποχρεωτικό να διατηρείται πάντοτε ένα λειτουργικό αποθεματικό ικανό να εξισορροπεί τις συνεχείς διακυμάνσεις του φορτίου.
- 37 Επιπλέον, το εθνικό σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας εμφανίζει σημαντική αύξηση του αριθμού των σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, των οποίων η παραγωγή είναι απρόβλεπτη και διαλείπουσα. Επίσης, οι σταθμοί παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας που χρησιμοποιούν συμβατικές πηγές ενέργειας, ιδίως εκείνοι που χρησιμοποιούν άνθρακα, καταγράφουν αυξανόμενο κόστος, διότι δεν μπορούν να λειτουργούν σε συνεχή βάση και, όταν δεν λειτουργούν, δεν μπορούν να παρέχουν καμία βοηθητική υπηρεσία, λόγω της βραδύτητας της επανεκκίνησης λειτουργίας τους και του πολύ υψηλού κόστους.
- 38 Συνεπώς, οι σταθμοί αυτοί δεν μπορούν να είναι ανταγωνιστικοί στην αγορά, αλλά η λειτουργία τους ως σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από συμβατικές πηγές εξακολουθεί να είναι αναγκαία για την κάλυψη της καμπύλης φορτίου της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας και για τη διασφάλιση της παροχής των βοηθητικών υπηρεσιών. Η ασφάλεια του εθνικού συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας απαιτεί επίσης τη χρησιμοποίηση διαφόρων καυσίμων για την παραγωγή της αναγκαίας ηλεκτρικής ενέργειας προς κάλυψη της εγχώριας ενεργειακής κατανάλωσης. Συναφώς, η Ρουμανική Κυβέρνηση αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στην κατά προτεραιότητα χρήση εγχώριων ενεργειακών πόρων, προκειμένου να διασφαλιστεί η ενεργειακή ανεξαρτησία.
- 39 Η Transelectrica υποστηρίζει επίσης ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου ότι η Fondul Proprietatea συγχέει την αγορά εξισορρόπησης με την αγορά των βοηθητικών υπηρεσιών. Κατ' αυτήν, στην αγορά των βοηθητικών υπηρεσιών αγοράζονται αποθέματα από ειδικούς προς τούτο προμηθευτές και τα εν λόγω αποθέματα είτε ενεργοποιούνται είτε όχι στην αγορά εξισορρόπησης. Η ενεργοποίηση των αποθεμάτων στην αγορά εξισορρόπησης δεν διασφαλίζεται για κανέναν παρέχοντα βοηθητικές υπηρεσίες και πραγματοποιείται σύμφωνα με τους κανόνες της αγοράς. Οι εν λόγω κανόνες εφαρμόζονται επίσης και στους παραγωγούς τους οποίους αφορά η απόφαση 138/2013 και ουδεμία εγγύηση υπάρχει περί κατά προτίμηση χρήσης της ενέργειας εξισορρόπησης που παρέχουν οι παραγωγοί αυτοί.
- 40 Επιπλέον, η εθνική αγορά των βοηθητικών υπηρεσιών είναι πολύ συγκεντρωτική και ο ανταγωνισμός εντός αυτής είναι χαμηλός. Στο πλαίσιο περιορισμένης προσφοράς, οι τιμές της ανταγωνιστικής αγοράς των βοηθητικών υπηρεσιών είναι πολύ υψηλές και οι μέσες σταθμισμένες τιμές κατά την πρόσκληση για υποβολή προσφορών υπερβαίνουν συχνά τις ρυθμιζόμενες τιμές. Επομένως, δεν μπορεί να υποστηριχθεί με βεβαιότητα ότι η τιμή αγοράς των αποθεμάτων θα ήταν χαμηλότερη αν δεν υπήρχε η απόφαση 138/2013.
- 41 Επίσης, το άρθρο 3 της αποφάσεως 138/2013, περί της υποχρέωσης της Transelectrica για παροχή κατά την κατανομή φορτίων προτεραιότητας στην ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται από τους σταθμούς της CE Hunedoara και της CE Oltenia, συνιστά, κατά την Transelectrica και τη Ρουμανική Κυβέρνηση, εφαρμογή του άρθρου 15, παράγραφος 4, της οδηγίας 2009/72, το οποίο

μεταφέρθηκε στο εθνικό δίκαιο με το άρθρο 5, παράγραφος 3, του νόμου 123/2012. Συναφώς, η ANRE υποστήριξε, πριν από την έκδοση της προαναφερθείσας απόφασης, ότι τα σχεδιαζόμενα μέτρα τηρούν τόσο τη ρουμανική νομοθεσία όσο και το εφαρμοστέο δίκαιο της Ένωσης, ενώ το ρουμανικό συμβούλιο ανταγωνισμού επισήμανε ότι τα εν λόγω μέτρα δεν συνεπάγονται νόθευση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και δεν καθιερώνουν μεταχείριση αντίθετη προς τον ανταγωνισμό.

- 42 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι το Ρουμανικό Δημόσιο ενδέχεται να έχει θέσει σε εφαρμογή ένα σύστημα υπέρ της CE Hunedoara και της CE Oltenia προκειμένου να παράσχει περισσότερα πλεονεκτήματα στις δύο αυτές εταιρίες, ήτοι την εγγυημένη πώληση της ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται από τη συνεχή λειτουργία των σταθμών και την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας σε καλύτερη τιμή χάρη στην εξάλειψη του κόστους της επανεκκίνησης λειτουργίας των σταθμών ηλεκτροπαραγωγής, το οποίο θα μπορούσε να συνιστά κρατική ενίσχυση, κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ.
- 43 Εκτιμά ότι πρέπει να διευκρινιστεί αν το άρθρο 5, παράγραφος 3, του νόμου 123/2012 συνιστά εσφαλμένη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο του άρθρου 15, παράγραφος 4, της οδηγίας 2009/72. Κατά το ίδιο, το γράμμα της τελευταίας αυτής διάταξης αναφέρεται στην ίδια κατηγορία παραγωγών ηλεκτρικής ενέργειας όπως και ο εν λόγω νόμος, ήτοι στους παραγωγούς που χρησιμοποιούν εγχώριες πηγές πρωτογενούς ενεργειακού καυσίμου, και προβλέπει όριο ίδιου ύψους, ήτοι 15 % της συνολικής πρωτογενούς ενέργειας που απαιτείται για την παραγωγή της ηλεκτρικής ενέργειας. Εντούτοις, υπάρχει διαφορά μεταξύ της οδηγίας και της ρουμανικής νομοθεσίας που τη μεταφέρει στο εσωτερικό δίκαιο, δεδομένου ότι η οδηγία δεν αφορά την εγγυημένη πρόσβαση στην οποία αναφέρεται το εν λόγω άρθρο 5, παράγραφος 3, αλλά το γεγονός ότι δίδεται προτεραιότητα κατά την κατανομή φορτίων.
- 44 Το αιτούν δικαστήριο θεωρεί ότι πρέπει, ως εκ τούτου, να κριθεί αν το άρθρο 15, παράγραφος 4, της οδηγίας 2009/72 συνιστά εξαίρεση, τυγχάνουσα αυστηρής εφαρμογής, η οποία επιτρέπει αποκλειστικά να δίδεται προτεραιότητα κατά την κατανομή φορτίων στα συστήματα μεταφοράς, όχι όμως να παρέχεται εγγυημένη πρόσβαση σε αυτά, όπως προβλέπει η απόφαση 138/2013.
- 45 Λαμβανομένων υπόψη των διατάξεων της εν λόγω οδηγίας, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι η εγγυημένη πρόσβαση στα δίκτυα παρέχεται μόνο σε σχέση με την ενέργεια που παράγεται από ανανεώσιμες πηγές. Κατά συνέπεια, εκτιμά ότι η εγγυημένη πρόσβαση που χορηγήθηκε σε σχέση με την παραγόμενη από την CE Hunedoara και την CE Oltenia ηλεκτρική ενέργεια είναι δυνατό να συνιστά παράβαση του άρθρου 15, παράγραφος 4, της οδηγίας 2009/72.
- 46 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Curtea de Apel București (εφετείο Βουκουρεστίου) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
- «1) [...] Συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 ΣΛΕΕ, και ειδικότερα μέτρο το οποίο χρηματοδοτείται από το κράτος ή από κρατικούς πόρους, το οποίο έχει επιλεκτικό χαρακτήρα και μπορεί να επηρεάσει τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών, η θέσπιση νομοθεσίας από τη Ρουμανία η οποία προβλέπει, υπέρ δύο εταιριών των οποίων το κεφάλαιο κατέχει κατά πλειοψηφία το Δημόσιο,
- α) την παροχή κατά προτεραιότητα πρόσβασης στην κατανομή και την υποχρέωση του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς να αγοράζει βοηθητικές υπηρεσίες από τις εν λόγω εταιρίες, και

β) την παροχή εγγυημένης πρόσβασης στα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας για την ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται από αυτές τις δύο εταιρίες, ώστε να διασφαλίζεται η συνεχής λειτουργία των τελευταίων;

Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, υπόκειται η εν λόγω κρατική ενίσχυση στην υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 108, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ; [...]

2) [...] Συνάδει προς το άρθρο 15, παράγραφος 4, της οδηγίας [2009/72], η παροχή εκ μέρους του Ρουμανικού Δημοσίου δικαιώματος εγγυημένης πρόσβασης στο δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας σε δύο εταιρίες των οποίων το κεφάλαιο κατέχει κατά πλειοψηφία το Δημόσιο, ώστε να διασφαλίζεται η συνεχής λειτουργία των τελευταίων;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του δεύτερου προδικαστικού ερωτήματος

- 47 Με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το οποίο κρίνεται σκόπιμο να εξεταστεί πρώτο, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 15, παράγραφος 4, της οδηγίας 2009/72 έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική κανονιστική ρύθμιση η οποία παρέχει σε ορισμένους παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας, των οποίων οι εγκαταστάσεις χρησιμοποιούν εγχώριες πηγές πρωτογενούς ενεργειακού καυσίμου, εγγυημένη πρόσβαση στα συστήματα μεταφοράς, προκειμένου να διασφαλιστεί ο εφοδιασμός με ηλεκτρική ενέργεια.
- 48 Κατά το άρθρο 15, παράγραφος 4, της οδηγίας 2009/72, ένα κράτος μέλος μπορεί, για λόγους ασφάλειας του εφοδιασμού, να επιτάσσει να δίδεται προτεραιότητα, κατά την κατανομή φορτίων, στις εγκαταστάσεις παραγωγής που χρησιμοποιούν εγχώριες πηγές πρωτογενούς ενεργειακού καυσίμου, σε αναλογία που δεν υπερβαίνει, κατά τη διάρκεια ενός ημερολογιακού έτους, το 15 % της συνολικής ποσότητας πρωτογενούς ενέργειας η οποία απαιτείται για την παραγωγή της ηλεκτρικής ενέργειας που καταναλώνεται στο εν λόγω κράτος μέλος.
- 49 Προκαταρκτικώς, επισημαίνεται ότι από τα στοιχεία που παρέσχε το αιτούν δικαστήριο προκύπτει ότι με το άρθρο 5, παράγραφος 3, του νόμου 123/2012 μεταφέρεται στο ρουμανικό δίκαιο το άρθρο 15, παράγραφος 4, της οδηγίας 2009/72. Όπως διαπιστώνει το αιτούν δικαστήριο, το άρθρο 5, παράγραφος 3, του νόμου 123/2012 αφορά τις ίδιες εγκαταστάσεις παραγωγής που χρησιμοποιούν εγχώριες πηγές πρωτογενούς ενεργειακού καυσίμου και το ίδιο όριο όπως και το άρθρο 15, παράγραφος 4, της οδηγίας 2009/72. Ωστόσο, η εθνική διάταξη δεν προβλέπει τη δυνατότητα να δίδεται προτεραιότητα κατά την κατανομή φορτίων, αλλά τη δυνατότητα να χορηγείται, σε σχέση με την παραγόμενη ηλεκτρική ενέργεια, εγγυημένη πρόσβαση στα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας. Πλην όμως, μολονότι η οδηγία 2009/72 δεν περιέχει καμία ρητή ένδειξη σχετικά με μια τέτοια εγγυημένη πρόσβαση, διαπιστώνεται ότι, αφενός, το άρθρο 15, παράγραφος 3, αυτής παραπέμπει στο άρθρο 16 της οδηγίας 2009/28, του οποίου η παράγραφος 2, στοιχείο β', αφορά, μεταξύ άλλων, την εγγυημένη πρόσβαση, σε σχέση με την ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, στο δίκτυο ηλεκτροδότησης και, αφετέρου, το άρθρο 32, παράγραφος 1, της οδηγίας 2009/72 προβλέπει την αρχή της ελεύθερης πρόσβασης των τρίτων στα δίκτυα.

- 50 Υπό τις συνθήκες αυτές, προκειμένου να δοθεί χρήσιμη απάντηση στο προδικαστικό ερώτημα που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο, πρέπει να ερμηνευθούν το άρθρο 15, παράγραφοι 3 και 4, και το άρθρο 32, παράγραφος 1, της οδηγίας 2009/72, καθώς και το άρθρο 16, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2009/28.
- 51 Όσον αφορά, κατά πρώτον, την ερμηνεία του άρθρου 15, παράγραφος 4, της οδηγίας 2009/72, πρέπει να εξεταστεί πώς πρέπει να νοείται η δυνατότητα να «δίδεται προτεραιότητα κατά την κατανομή φορτίων» σε μια εγκατάσταση.
- 52 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι από τις επιταγές τόσο της ομοιόμορφης εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης όσο και της αρχής της ισότητας συνάγεται ότι οι όροι διατάξεως του δικαίου της Ένωσης που δεν περιέχει ρητή παραπομπή στο δίκαιο των κρατών μελών για τον προσδιορισμό της έννοιας και του πεδίου εφαρμογής της πρέπει κανονικά να τυγχάνουν αυτοτελούς και ομοιόμορφης ερμηνείας σε ολόκληρη την Ένωση [απόφαση της 9ης Σεπτεμβρίου 2021, Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Μεταγενέστερη αίτηση διεθνούς προστασίας), C-18/20, EU:C:2021:710, σκέψη 32 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 53 Δεδομένου, λοιπόν, ότι το άρθρο 15, παράγραφος 4, της οδηγίας 2009/72 δεν περιέχει καμία παραπομπή στο εθνικό δίκαιο των κρατών μελών, οι όροι της διάταξης αυτής πρέπει να τυγχάνουν αυτοτελούς και ομοιόμορφης ερμηνείας.
- 54 Συναφώς, επισημαίνεται ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η υπηρεσία κατανομής φορτίων παρέχει στον διαχειριστή του συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας τη δυνατότητα να προβαίνει σε κατανομή φορτίων στις εγκαταστάσεις παραγωγής που βρίσκονται σε καθορισμένη περιοχή προκειμένου ιδίως, αφενός, να προμηθεύεται την ενέργεια που χρησιμοποιεί για να καλύπτει τις απώλειες ενέργειας και να διατηρεί εφεδρικό δυναμικό στο σύστημά του και, αφετέρου, να εξασφαλίζει την εξισορρόπηση του συστήματος αυτού και την ορθή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας (πρβλ. απόφαση της 28ης Νοεμβρίου 2018, Solvay Chimica Italia κ.λπ., C-262/17, C-263/17 και C-273/17, EU:C:2018:961, σκέψη 63).
- 55 Κατά το άρθρο 15, παράγραφος 2, της οδηγίας 2009/72, ο καθορισμός των εγκαταστάσεων παραγωγής στις οποίες κατανέμονται, συναφώς, φορτία γίνεται βάσει κριτηρίων τα οποία πρέπει να είναι αντικειμενικά, να δημοσιεύονται και να εφαρμόζονται χωρίς διακρίσεις και τα οποία λαμβάνουν ιδίως υπόψη την οικονομική προτεραιότητα.
- 56 Ο όρος «προτεραιότητα» που χρησιμοποιείται στο άρθρο 15, παράγραφος 4, της οδηγίας 2009/72 υποδηλώνει ότι η κατά προτεραιότητα κατανομή φορτίων συνιστά παρέκκλιση από τους κανόνες κατανομής που εκτίθενται στο άρθρο 15, παράγραφος 2, της ίδιας οδηγίας. Επομένως, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 29 των προτάσεών του, η κατά προτεραιότητα κατανομή φορτίων συνίσταται στην κατανομή φορτίων από τον διαχειριστή συστήματος μεταφοράς στις εγκαταστάσεις παραγωγής βάσει κριτηρίων διαφορετικών από την οικονομική προτεραιότητα.
- 57 Συναφώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, με το άρθρο 15, παράγραφοι 3 και 4, της οδηγίας 2009/72, ο νομοθέτης της Ένωσης καθιέρωσε δύο είδη κατά προτεραιότητα κατανομής, ήτοι, αφενός, την κατά προτεραιότητα κατανομή στις εγκαταστάσεις παραγωγής που χρησιμοποιούν ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και στις εγκαταστάσεις παραγωγής που παράγουν συνδυασμένα θερμότητα και ηλεκτρισμό δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 3, της οδηγίας, η οποία στηρίζεται στον σκοπό της προστασίας του περιβάλλοντος, και, αφετέρου, την κατά

προτεραιότητα κατανομή στις εγκαταστάσεις παραγωγής που χρησιμοποιούν εγχώριες πηγές πρωτογενούς ενεργειακού καυσίμου δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 4, της εν λόγω οδηγίας, η οποία στηρίζεται στον σκοπό της διασφάλισης του εφοδιασμού.

- 58 Όσον αφορά, κατά δεύτερον, την ερμηνεία του άρθρου 16, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2009/28, το οποίο επιβάλλει στα κράτη μέλη να παρέχουν, όσον αφορά την ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, είτε κατά προτεραιότητα πρόσβαση είτε εγγυημένη πρόσβαση στο δίκτυο, διαπιστώνεται ότι η διάταξη αυτή δεν παραπέμπει ρητώς στο δίκαιο των κρατών μελών για τον προσδιορισμό της έννοιας και του πεδίου εφαρμογής της. Επομένως, οι όροι της εν λόγω διάταξης πρέπει να τυγχάνουν αυτοτελούς και ομοιόμορφης ερμηνείας στο έδαφος της Ένωσης, συμφώνως προς τη νομολογία που υπομνήσθηκε στη σκέψη 52 της παρούσας αποφάσεως.
- 59 Από τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ένωσης προκύπτει ότι ως πρόσβαση στο δίκτυο νοείται το δικαίωμα χρήσης των δικτύων ηλεκτρικής ενέργειας (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 9ης Οκτωβρίου 2008, Sabatauskas κ.λπ., C-239/07, EU:C:2008:551, σκέψη 42).
- 60 Εντούτοις, η πρόσβαση αυτή δεν είναι απεριόριστη, διότι εξαρτάται από τη μέγιστη δυναμικότητα την οποία μπορεί να αντέξει το σύστημα μεταφοράς.
- 61 Η αιτιολογική σκέψη 60 της οδηγίας 2009/28 διαλαμβάνει ότι στην περίπτωση που η ηλεκτρική ενέργεια από ανανεώσιμες ενεργειακές πηγές είναι εντεταγμένη στην αγορά για άμεση παράδοση, η εγγυημένη πρόσβαση εξασφαλίζει ότι όλη η πωλούμενη ηλεκτρική ενέργεια η οποία λαμβάνει στήριξη διαθέτει πρόσβαση στο δίκτυο, ώστε οι εγκαταστάσεις που είναι συνδεδεμένες με το δίκτυο να μπορούν να χρησιμοποιούν όσο το δυνατόν περισσότερη ηλεκτρική ενέργεια από ανανεώσιμες ενεργειακές πηγές. Επομένως, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 35 των προτάσεων του, η εγγυημένη πρόσβαση, όπως εκτίθεται στην εν λόγω αιτιολογική σκέψη 60, είναι μηχανισμός ο οποίος διασφαλίζει στις εγκαταστάσεις παραγωγής που χρησιμοποιούν ανανεώσιμες πηγές ενέργειας πρόσβαση στα δίκτυα με σκοπό τη διοχέτευση της παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας.
- 62 Η εγγυημένη πρόσβαση την οποία προβλέπει το άρθρο 16, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2009/28 αποσκοπεί στην ενσωμάτωση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας εξασφαλίζοντας ότι όλη η ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται από ανανεώσιμες πηγές έχει πρόσβαση στα δίκτυα, γεγονός που καθιστά δυνατή τη χρησιμοποίηση της μέγιστης ποσότητας ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές.
- 63 Εντούτοις, το ίδιο άρθρο 16, παράγραφος 2, αναφέρει ότι η εγγυημένη πρόσβαση της ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται από ανανεώσιμες πηγές δεν είναι ανεπιφύλακτη. Ειδικότερα, η διάταξη αυτή προβλέπει μια τέτοια εγγυημένη πρόσβαση για την ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται από ανανεώσιμες πηγές, υπό την επιφύλαξη της τήρησης των απαιτήσεων για τη διατήρηση της αξιοπιστίας και της ασφάλειας του δικτύου και βάσει διαφανών κριτηρίων που δεν εισάγουν διακρίσεις και καθορίζονται από τις αρμόδιες εθνικές αρχές.
- 64 Επομένως, από την ερμηνεία του άρθρου 15, παράγραφος 4, της οδηγίας 2009/72 και του άρθρου 16, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2009/28, όπως επισήμανε, κατ' ουσίαν, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή με τα δικόγραφα της και κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ενώπιον του Δικαστηρίου, προκύπτει ότι οι κανόνες περί κατανομής φορτίων καθορίζουν ποιες εγκαταστάσεις παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας παράγουν ενέργεια σε συγκεκριμένο χρονικό σημείο της

ημέρας, ενώ οι κανόνες περί προσβάσεως καθορίζουν ποιος παραγωγός έχει πρόσβαση στα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας σε περίπτωση φυσικής συμφόρησης του δικτύου όταν η δυναμικότητα δεν επαρκεί.

- 65 Κατά συνέπεια, δεδομένου ότι το άρθρο 15, παράγραφος 4, της οδηγίας 2009/72 προβλέπει μόνον τη δυνατότητα χορήγησης δικαιώματος για κατά προτεραιότητα κατανομή, η διάταξη αυτή δεν μπορεί να χρησιμεύσει στα κράτη μέλη ως νομική βάση προκειμένου να θεσπίσουν δικαίωμα εγγυημένης πρόσβασης στα συστήματα μεταφοράς. Όσον αφορά το άρθρο 16, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2009/28, αυτό αναφέρεται, βεβαίως, στη δυνατότητα να καθιερωθεί «εξασφάλιση πρόσβασης», αλλά μόνον όσον αφορά την πράσινη ηλεκτρική ενέργεια. Επομένως, δεν μπορεί ούτε αυτό να χρησιμεύσει ως νομική βάση για εθνικές διατάξεις περί εγγυημένης πρόσβασης των εγκαταστάσεων παραγωγής ενέργειας από μη ανανεώσιμες πηγές.
- 66 Ωστόσο, προκειμένου να προσδιοριστεί κατά πόσο μπορεί, βάσει εθνικής ρύθμισης, να χορηγηθεί εγγυημένη πρόσβαση στα συστήματα μεταφοράς για ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται από εγχώριες πηγές πρωτογενούς ενεργειακού καυσίμου, επιβάλλεται, κατά τρίτον, να ληφθεί υπόψη η πρόσβαση των τρίτων στα δίκτυα την οποία προβλέπει το άρθρο 32, παράγραφος 1, της οδηγίας 2009/72. Κατά τη διάταξη αυτή, τα κράτη μέλη υποχρεούνται κατ' αρχήν να θέτουν σε εφαρμογή ένα σύστημα για την πρόσβαση των τρίτων στα συστήματα μεταφοράς και διανομής με βάση δημοσιευμένα τιμολόγια, το οποίο να ισχύει για όλους τους επιλέξιμους πελάτες και να εφαρμόζεται αντικειμενικά και χωρίς διακρίσεις μεταξύ των χρηστών του συστήματος.
- 67 Όπως έχει επανειλημμένως τονίσει το Δικαστήριο, η ελεύθερη πρόσβαση των τρίτων στα συστήματα αυτά, την οποία καθιερώνει το άρθρο 32, παράγραφος 1, της οδηγίας 2009/72, αποτελεί ένα από τα ουσιώδη μέτρα που τα κράτη μέλη οφείλουν να εφαρμόζουν για να ολοκληρωθεί η εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας (απόφαση της 28ης Νοεμβρίου 2018, Solvay Chimica Italia κ.λπ., C-262/17, C-263/17 και C-273/17, EU:C:2018:961, σκέψη 54 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 68 Ειδικότερα, σκοπός της οδηγίας 2009/72, όπως προκύπτει από την αιτιολογική της σκέψη 3, είναι η δημιουργία μιας πλήρως ανοικτής αγοράς, η οποία παρέχει σε όλους τους καταναλωτές τη δυνατότητα να επιλέγουν ελεύθερα τους προμηθευτές τους και δίνει σε όλους τους προμηθευτές την ελευθερία να προμηθεύουν τους πελάτες τους.
- 69 Συναφώς, επισημαίνεται ότι η πρόσβαση στα συστήματα μεταφοράς και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας χωρίς διακρίσεις, με διαφανή τρόπο και σε λογικές τιμές είναι αναγκαία για την εύρυθμη λειτουργία του ανταγωνισμού και έχει πρωταρχική σημασία (απόφαση της 17ης Οκτωβρίου 2019, Elektrozpredelenie Yug, C-31/18, EU:C:2019:868, σκέψη 40 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 70 Το άρθρο 32, παράγραφος 1, της οδηγίας 2009/72, το οποίο απαιτεί η δράση του κράτους κατά τη θέση σε εφαρμογή της πρόσβασης στο δίκτυο να μη συνεπάγεται δυσμενείς διακρίσεις, αποτελεί ειδική έκφραση της γενικής αρχής της ισότητας (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 29ης Σεπτεμβρίου 2016, Essent Belgium, C-492/14, EU:C:2016:732, σκέψη 79 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 71 Κατά πάγια νομολογία, η απαγόρευση δυσμενών διακρίσεων επιτάσσει να μην επιφυλάσσεται διαφορετική μεταχείριση σε παρόμοιες καταστάσεις, εκτός αν η διαφοροποίηση αυτή δικαιολογείται αντικειμενικά (απόφαση της 29ης Σεπτεμβρίου 2016, Essent Belgium, C-492/14, EU:C:2016:732, σκέψη 80 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 72 Η διαφορετική μεταχείριση δικαιολογείται εφόσον στηρίζεται σε αντικειμενικό και εύλογο κριτήριο, δηλαδή εφόσον σχετίζεται με τον νομίμως επιδιωκόμενο από την επίμαχη νομοθεσία σκοπό, η δε διαφορά αυτή είναι ανάλογη προς τον σκοπό που επιδιώκεται με τη συγκεκριμένη μεταχείριση (απόφαση της 29ης Σεπτεμβρίου 2016, *Essent Belgium*, C-492/14, EU:C:2016:732, σκέψη 81 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 73 Μολονότι εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει αν δικαιολογείται διαφορετική μεταχείριση, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, απόκειται, εντούτοις, στο Δικαστήριο να του παράσχει προς τούτο όλα τα στοιχεία ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης ώστε να δυνηθεί να αποφανθεί συναφώς.
- 74 Εν προκειμένω, από τα στοιχεία της δικογραφίας που υποβλήθηκε στο Δικαστήριο προκύπτει ότι η εγγυημένη πρόσβαση παρέχεται κατ' εφαρμογήν της αποφάσεως 138/2013 μόνο για την ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται από δύο εγκαταστάσεις που χρησιμοποιούν εγχώριες πηγές πρωτογενούς ενεργειακού καυσίμου. Η απόφαση αυτή δεν έχει εφαρμογή στους λοιπούς παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας που χρησιμοποιούν εγχώριες πηγές πρωτογενούς ενεργειακού καυσίμου ή στους παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας που χρησιμοποιούν ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και συνιστά διαφορετική μεταχείριση δεδομένου ότι, αφενός, οι εν λόγω παραγωγοί ηλεκτρικής ενέργειας και, αφετέρου, εκείνοι τους οποίους αφορά η ως άνω απόφαση βρίσκονται σε παρόμοια κατάσταση όσον αφορά την πρόσβαση στα συστήματα μεταφοράς.
- 75 Όσον αφορά την ενδεχόμενη δικαιολόγηση μιας τέτοιας διαφορετικής μεταχείρισης, επισημαίνεται ότι η απόφαση 138/2013 είχε ως σκοπό τη διασφάλιση του εφοδιασμού. Ειδικότερα, από τα στοιχεία που τέθηκαν στη διάθεση του Δικαστηρίου προκύπτει ότι τα μέτρα που ελήφθησαν δυνάμει της αποφάσεως αυτής αποσκοπούσαν στη διασφάλιση της επάρκειας του δικτύου δημιουργώντας εφεδρικό δυναμικό για τα χρονικά διαστήματα αιχμής της κατανάλωσης και ήταν αναγκαία για την επίλυση των προβλημάτων εξισορρόπησης του δικτύου που προέκυπταν από την αύξηση της παραγωγικής ικανότητας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας καθώς και για την αντιμετώπιση της αύξησης του διασυνοριακού εμπορίου. Η απόφαση αποσκοπούσε επίσης στη διασφάλιση της χρησιμοποίησης διαφόρων καυσίμων για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, αποδίδοντας ιδιαίτερη σημασία στην κατά προτεραιότητα χρησιμοποίηση εγχώριων ενεργειακών πόρων προκειμένου να διασφαλιστεί η ενεργειακή ανεξαρτησία.
- 76 Δεν υπάρχει αμφιβολία ως προς τη νομιμότητα του σκοπού που συνδέεται με τη διασφάλιση του εφοδιασμού. Ειδικότερα, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 5 της οδηγίας 2009/72, η ασφάλεια του εφοδιασμού ηλεκτρικής ενέργειας είναι ζωτική για την ανάπτυξη μιας ευρωπαϊκής κοινωνίας, για την εφαρμογή μιας βιώσιμης πολιτικής για την αντιμετώπιση της αλλαγής του κλίματος και την τόνωση της ανταγωνιστικότητας εντός της εσωτερικής αγοράς.
- 77 Όσον αφορά το αντικειμενικό και εύλογο κριτήριο διαφοροποίησης σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό, επισημαίνεται ότι, εν προκειμένω, από τα στοιχεία που τέθηκαν στη διάθεση του Δικαστηρίου δεν προκύπτει τέτοιο κριτήριο το οποίο να επιτρέπει τη διάκριση μεταξύ των δύο εγκαταστάσεων στις οποίες χορηγήθηκε εγγυημένη πρόσβαση στα συστήματα μεταφοράς, αφενός, και εκείνων στις οποίες δεν χορηγήθηκε τέτοια πρόσβαση, αφετέρου. Τούτου δοθέντος, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει αν άλλοι παραγωγοί που χρησιμοποιούν πηγές πρωτογενούς ενεργειακού καυσίμου ή άλλες πηγές ενέργειας και βρίσκονται στην ίδια γεωγραφική περιοχή θα ήταν πλέον ενδεδειγμένοι να συμβάλουν στη δημιουργία δυναμικότητας παραγωγής και να έχουν πρόσβαση στα συστήματα μεταφοράς.

- 78 Εν συνεχεία, θα πρέπει να εξακριβωθεί αν η εγγυημένη πρόσβαση στα συστήματα μεταφοράς είναι, σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, κατάλληλη να διασφαλίσει την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού και δεν υπερβαίνει το αναγκαίο προς τούτο μέτρο (πρβλ. απόφαση της 29ης Σεπτεμβρίου 2016, *Essent Belgium*, C-492/14, EU:C:2016:732, σκέψη 100).
- 79 Εν προκειμένω, προκύπτει ότι οι δύο εγκαταστάσεις τις οποίες αφορά η απόφαση 138/2013 και οι οποίες χρησιμοποιούσαν εγχώριες πηγές πρωτογενούς ενεργειακού καυσίμου μπορούσαν να λειτουργούν σε συνεχή βάση χάρη στην εγγυημένη πρόσβαση στα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας, σε συνδυασμό με την κατά προτεραιότητα κατανομή φορτίων στις εγκαταστάσεις αυτές, όπερ επέτρεψε στις εν λόγω εγκαταστάσεις να συμβάλουν στη δημιουργία δυναμικότητας παραγωγής ικανής να διασφαλίσει τον εφοδιασμό με ηλεκτρική ενέργεια. Επομένως, η εγγυημένη πρόσβαση, σε συνδυασμό με τα άλλα μέτρα που ελήφθησαν με την απόφαση 138/2013, παρίσταται πρόσφορη για τη διασφάλιση του εφοδιασμού, ζήτημα το οποίο εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.
- 80 Τούτου δοθέντος, το αιτούν δικαστήριο θα πρέπει να εξακριβώσει κατά πόσον η παροχή εγγυημένης πρόσβασης στα συστήματα μεταφοράς, υπό τους όρους που προβλέπει η απόφαση 138/2013, υπερέβαινε τα όρια αυτού που ήταν πρόσφορο και αποτελούσε αναγκαίο μέτρο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού της διασφάλισης του εφοδιασμού. Συναφώς, θα πρέπει να εξετάσει αν ο εν λόγω σκοπός μπορούσε να επιτευχθεί με άλλα μέσα, τα οποία θα έθιγαν λιγότερο την αρχή της ελεύθερης πρόσβασης των τρίτων στο δίκτυο την οποία προβλέπει το άρθρο 32, παράγραφος 1, της οδηγίας 2009/72.
- 81 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των ανωτέρω σκέψεων, στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 32, παράγραφος 1, της οδηγίας 2009/72 έχει την έννοια ότι δεν αντιτίθεται στην εκ μέρους κράτους μέλους χορήγηση, σε ορισμένους παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας των οποίων οι εγκαταστάσεις χρησιμοποιούν εγχώριες πηγές πρωτογενούς ενεργειακού καυσίμου, δικαιώματος εγγυημένης πρόσβασης στα συστήματα μεταφοράς, προκειμένου να διασφαλιστεί ο εφοδιασμός με ηλεκτρική ενέργεια, εφόσον το εν λόγω δικαίωμα εγγυημένης πρόσβασης στηρίζεται σε αντικειμενικά και εύλογα κριτήρια και είναι ανάλογο προς τον επιδιωκόμενο θεμιτό σκοπό, ζήτημα το οποίο απόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.

Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος

- 82 Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ έχει την έννοια ότι είναι δυνατό να χαρακτηριστεί ως «κρατική ενίσχυση» κατά την έννοια της διάταξης αυτής δέσμη μέτρων που θεσπίζεται με κυβερνητική απόφαση και συνίσταται σε παροχή προτεραιότητας, κατά την κατανομή φορτίων από τον διαχειριστή συστήματος, στην ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται από ορισμένους παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας, σε εγγυημένη πρόσβαση, στα συστήματα μεταφοράς, της ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται από τις εγκαταστάσεις των εν λόγω παραγωγών και στην υποχρέωση των ως άνω παραγωγών να παρέχουν βοηθητικές υπηρεσίες στον διαχειριστή συστήματος για ορισμένη ποσότητα μεγαβάτ και, ως εκ τούτου, εφόσον συντρέχει τέτοια περίπτωση, αν η εν λόγω δέσμη μέτρων υπόκειται στην υποχρέωση κοινοποίησης βάσει του άρθρου 108 ΣΛΕΕ.
- 83 Προκαταρκτικώς, υπενθυμίζεται ότι το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να αποφανθεί επί της συμβατότητας εθνικού μέτρου προς το δίκαιο της Ένωσης. Ομοίως, το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να κρίνει αν μια κρατική ενίσχυση ή ένα σύστημα ενισχύσεων συμβιβάζονται με την

εσωτερική αγορά, δεδομένου ότι η κρίση αυτή εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Επιτροπής, η οποία τελεί υπό τον έλεγχο του δικαστή της Ένωσης (απόφαση της 16ης Ιουλίου 2015, BVVG, C-39/14, EU:C:2015:470, σκέψη 19 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 84 Εντούτοις, το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να παράσχει στο αιτούν δικαστήριο όλα τα σχετικά με το δίκαιο της Ένωσης ερμηνευτικά στοιχεία στα οποία μπορεί να στηριχθεί για να εκτιμήσει κατά πόσον εθνικό μέτρο συμβιβάζεται με το δίκαιο αυτό, προκειμένου να εκδώσει απόφαση επί της υποθέσεως της οποίας έχει επιληφθεί. Στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων, το Δικαστήριο μπορεί, μεταξύ άλλων, να παράσχει στο αιτούν δικαστήριο τα ερμηνευτικά στοιχεία στα οποία μπορεί να στηριχθεί για να εκτιμήσει κατά πόσον ένα εθνικό μέτρο μπορεί να χαρακτηριστεί ως «κρατική ενίσχυση» κατά την έννοια του δικαίου της Ένωσης (απόφαση της 16ης Ιουλίου 2015, BVVG, C-39/14, EU:C:2015:470, σκέψη 20 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 85 Ειδικότερα, τα εθνικά δικαστήρια μπορούν να επιλαμβάνονται διαφορών στο πλαίσιο των οποίων έχουν την υποχρέωση να ερμηνεύουν και να εφαρμόζουν την έννοια της «ενισχύσεως» κατά το άρθρο 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, προκειμένου, ιδίως, να κρίνουν αν ένα κρατικό μέτρο έπρεπε ή όχι να υποβληθεί στη διαδικασία προηγούμενου ελέγχου του άρθρου 108, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, και, ενδεχομένως, να εξακριβώσουν αν το οικείο κράτος μέλος συμμορφώθηκε με την υποχρέωση αυτή (απόφαση της 19ης Μαρτίου 2015, OTP Bank, C-672/13, EU:C:2015:185, σκέψη 31 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 86 Υπενθυμίζεται επίσης ότι, κατά πάγια νομολογία, για τον χαρακτηρισμό ενός μέτρου ως «κρατικής ενίσχυσης» κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ απαιτείται να πληρούνται όλες οι ακόλουθες προϋποθέσεις. Πρώτον, πρέπει να πρόκειται για κρατική παρέμβαση ή παρέμβαση μέσω κρατικών πόρων. Δεύτερον, η παρέμβαση αυτή πρέπει να μπορεί να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών. Τρίτον πρέπει να χορηγεί ένα επιλεκτικό πλεονέκτημα στον δικαιούχο της. Τέταρτον, πρέπει να νοθεύει ή να απειλεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό (απόφαση της 21ης Οκτωβρίου 2020, Eco TLC, C-556/19, EU:C:2020:844, σκέψη 18 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 87 Κατά πρώτον, όσον αφορά την πρώτη από τις προϋποθέσεις αυτές, υπενθυμίζεται ότι, για να μπορούν πλεονεκτήματα να χαρακτηριστούν ως «ενισχύσεις», κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, πρέπει, αφενός, να έχουν παρασχεθεί άμεσα ή έμμεσα με κρατικούς πόρους και, αφετέρου, να μπορούν να καταλογιστούν στο κράτος (απόφαση της 21ης Οκτωβρίου 2020, Eco TLC, C-556/19, EU:C:2020:844, σκέψη 19 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 88 Προκειμένου να εκτιμηθεί η δυνατότητα καταλογισμού ενός μέτρου στο κράτος, πρέπει να εξετασθεί αν οι δημόσιες αρχές έχουν εμπλακεί στη λήψη του μέτρου (απόφαση της 21ης Οκτωβρίου 2020, Eco TLC, C-556/19, EU:C:2020:844, σκέψη 23 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 89 Εν προκειμένω, από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως προκύπτει ότι η επίμαχη δέσμη μέτρων θεσπίστηκε με νομοθετικά και κανονιστικά κείμενα, ήτοι με τον νόμο 123/2012, στον οποίο στηρίζεται η απόφαση 138/2013. Επομένως, τα μέτρα αυτά πρέπει να θεωρηθούν δυνάμενα να καταλογιστούν στο κράτος, κατά την έννοια της νομολογίας που μνημονεύθηκε στην προηγούμενη σκέψη.

- 90 Επιπλέον, προκειμένου να προσδιοριστεί αν το πλεονέκτημα παρασχέθηκε άμεσα ή έμμεσα με κρατικούς πόρους, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, η απαγόρευση του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ καλύπτει τόσο τις ενισχύσεις που χορηγούνται απευθείας από το κράτος όσο και εκείνες που χορηγούνται με κρατικούς πόρους ή από δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς που αυτό ιδρύει ή ορίζει ως υπεύθυνους για τη διαχείριση των ενισχύσεων (πρβλ. απόφαση της 21ης Οκτωβρίου 2020, Eco TLC, C-556/19, EU:C:2020:844, σκέψη 25 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 91 Η διάκριση που γίνεται στη διάταξη αυτή μεταξύ των «ενισχύσ[εων] που χορηγούνται [...] από τα κράτη» και των ενισχύσεων που χορηγούνται «με κρατικούς πόρους» δεν σημαίνει ότι όλα τα πλεονεκτήματα που χορηγούνται από τα κράτη συνιστούν ενισχύσεις, ανεξαρτήτως του αν χρηματοδοτούνται από κρατικούς πόρους, αλλά σκοπό έχει απλώς να συμπεριλάβει στην έννοια αυτή τα πλεονεκτήματα που χορηγούνται απευθείας από το κράτος, καθώς και τα πλεονεκτήματα που χορηγούνται από δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς τους οποίους έχει ορίσει ή ιδρύσει το κράτος αυτό (απόφαση της 21ης Οκτωβρίου 2020, Eco TLC, C-556/19, EU:C:2020:844, σκέψη 26 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 92 Από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει επίσης ότι μέτρο το οποίο συνίσταται, μεταξύ άλλων, σε υποχρέωση αγοράς ενέργειας μπορεί να εμπίπτει στην έννοια της «ενισχύσεως», μολοντί δεν συνεπάγεται τη μεταβίβαση κρατικών πόρων (απόφαση της 15ης Μαΐου 2019, Achema κ.λπ., C-706/17, EU:C:2019:407, σκέψη 52 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 93 Ειδικότερα, το άρθρο 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ καλύπτει όλα τα χρηματικά μέσα τα οποία μπορούν πράγματι να χρησιμοποιούν οι δημόσιες αρχές προς στήριξη επιχειρήσεων, χωρίς να έχει σημασία συναφώς αν τα μέσα αυτά περιλαμβάνονται μονίμως στην περιουσία του Δημοσίου. Έστω και αν τα ποσά που αντιστοιχούν στο επίμαχο μέτρο ενισχύσεως δεν βρίσκονται διαρκώς στην κατοχή του Δημοσίου Ταμείου, το γεγονός ότι παραμένουν διαρκώς υπό δημόσιο έλεγχο και συνεπώς στη διάθεση των αρμόδιων εθνικών αρχών αρκεί για να χαρακτηρισθούν ως «κρατικοί πόροι» (απόφαση της 15ης Μαΐου 2019, Achema κ.λπ., C-706/17, EU:C:2019:407, σκέψη 53 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 94 Πιο συγκεκριμένα, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι κεφάλαια τα οποία τροφοδοτούνται μέσω υποχρεωτικών εισφορών επιβαλλόμενων από την κρατική νομοθεσία και των οποίων η διαχείριση και η κατανομή διέπεται από τη νομοθεσία αυτή μπορούν να θεωρούνται κρατικοί πόροι κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, ακόμη και αν υπεύθυνοι για τη διαχείρισή τους είναι φορείς που διακρίνονται από τις δημόσιες αρχές. Το αποφασιστικό στοιχείο ως προς το ζήτημα αυτό είναι αν το κράτος έχει αναθέσει στους εν λόγω φορείς τη διαχείριση κρατικών πόρων ή αν οι φορείς αυτοί απλώς υπέχουν υποχρέωση αγοράς με δικούς τους χρηματικούς πόρους (απόφαση της 15ης Μαΐου 2019, Achema κ.λπ., C-706/17, EU:C:2019:407, σκέψεις 54 και 55 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 95 Εν προκειμένω, από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως προκύπτει ότι η Transelectrica, ο μοναδικός διαχειριστής συστήματος μεταφοράς, είναι δημόσια επιχείρηση της οποίας το κεφάλαιο ανήκει κατά πλειοψηφία στο Δημόσιο. Η εταιρία αυτή υποχρεούται να διασφαλίζει ανά πάσα στιγμή την ισορροπία του εθνικού συστήματος ενέργειας, ήτοι την ισορροπία μεταξύ παραγωγής και κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας. Συναφώς, η Transelectrica αγοράζει βοηθητικές υπηρεσίες βάσει διαδικασιών σύναψης συμβάσεων με κριτήριο την οικονομική προτεραιότητα. Εντούτοις, δυνάμει της αποφάσεως 138/2013, η Transelectrica υποχρεούται να αγοράζει βοηθητικές υπηρεσίες από δύο παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας στην τιμή που καθορίζει η ANRE, χωρίς να λαμβάνει υπόψη την οικονομική προτεραιότητα, πράγμα που

μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την αγορά των βοηθητικών αυτών υπηρεσιών σε τιμές υψηλότερες από εκείνες που θα προέκυπταν από την αγορά. Τούτο είναι δυνατόν να συνιστά οικονομική επιβάρυνση της Transelectrica η οποία βαρύνει τους κρατικούς πόρους.

- 96 Όσον αφορά, κατά δεύτερον, την προϋπόθεση ότι η επίμαχη στην κύρια δίκη δέσμη μέτρων πρέπει να ισοδυναμεί με χορήγηση πλεονεκτήματος στον δικαιούχο τους, από πάγια νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι ως ενισχύσεις χαρακτηρίζονται οι παρεμβάσεις οι οποίες, υπό οποιαδήποτε μορφή, δύνανται να ευνοήσουν, άμεσα ή έμμεσα, επιχειρήσεις ή οι οποίες πρέπει να θεωρηθούν ως οικονομικό πλεονέκτημα που δεν θα μπορούσε να αποκομίσει η δικαιούχος επιχείρηση υπό κανονικές συνθήκες της αγοράς (απόφαση της 17ης Σεπτεμβρίου 2020, *Compagnie des pêches de Saint-Malo*, C-212/19, EU:C:2020:726, σκέψη 39 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 97 Συνεπώς, θεωρούνται ως κρατικές ενισχύσεις και οι παρεμβάσεις εκείνες οι οποίες, ανεξαρτήτως μορφής, ελαφρύνουν τις επιβαρύνσεις που κανονικώς βαρύνουν τον προϋπολογισμό μιας επιχείρησης και, κατά συνέπεια, χωρίς να είναι επιδοτήσεις υπό τη στενή έννοια του όρου, είναι της ίδιας φύσεως και έχουν ίδια αποτελέσματα (πρβλ. απόφαση της 27ης Ιουνίου 2017, *Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania*, C-74/16, EU:C:2017:496, σκέψη 66).
- 98 Εν προκειμένω, από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως προκύπτει ότι η δέσμη μέτρων που θεσπίστηκε με την απόφαση 138/2013 συνιστά ένα πλήρες πακέτο μέτρων υπέρ δύο παραγωγών ηλεκτρικής ενέργειας, της CE Hunedoara και της CE Oltenia. Τα τρία αυτά μέτρα είναι αλληλοσυνδεδεμένα και αποτελούν μηχανισμό που καθιστά δυνατή τη συνεχή λειτουργία των εγκαταστάσεων παραγωγής. Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι οι δύο εγκαταστάσεις τις οποίες αφορά η απόφαση 138/2013 έχουν υψηλό κόστος παραγωγής, με αποτέλεσμα να μη λειτουργούν, κατά κανόνα, σε διαρκή βάση. Όταν οι εν λόγω εγκαταστάσεις δεν βρίσκονται σε λειτουργία, τούτο μειώνει τις πιθανότητες να παρέχουν βοηθητικές υπηρεσίες, λόγω της βραδύτητας να τεθούν σε λειτουργία, και συνεπάγεται επίσης υψηλό κόστος θέσης σε λειτουργία και επανεκκίνησης λειτουργίας των εν λόγω εγκαταστάσεων. Καθιστώντας δυνατή τη λειτουργία των εν λόγω εγκαταστάσεων σε συνεχή βάση, η επίμαχη στην κύρια δίκη δέσμη μέτρων εξασφαλίζει, συνακόλουθα, την εκ μέρους τους παράδοση ορισμένης ποσότητας ηλεκτρικής ενέργειας και τους δίνει τη δυνατότητα να παρέχουν βοηθητικές υπηρεσίες, να εξοικονομούν το κόστος που συνδέεται με τη θέση σε λειτουργία και την επανεκκίνηση λειτουργίας των εγκαταστάσεων και, επομένως, να παράγουν ηλεκτρική ενέργεια σε καλύτερη τιμή χάρη στην εξάλειψη του εν λόγω κόστους.
- 99 Συνεπώς, μέτρα όπως τα προβλεπόμενα στην απόφαση 138/2013 παρέχουν στις δικαιούχους παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας οικονομικό πλεονέκτημα σε σχέση με τους ανταγωνιστές τους, πλεονέκτημα το οποίο δεν θα είχαν αποκομίσει υπό τις συνήθεις συνθήκες της αγοράς. Πρέπει, ως εκ τούτου, να γίνει δεκτό ότι, εν προκειμένω, είναι δυνατό να πληρούται η προϋπόθεση περί επιλεκτικού οικονομικού πλεονεκτήματος.
- 100 Όσον αφορά, κατά τρίτον, την προϋπόθεση περί παρεμβάσεως ικανής να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών και να νοθεύσει ή να απειλεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό, υπενθυμίζεται ότι, για τον χαρακτηρισμό ενός εθνικού μέτρου ως «κρατικής ενισχύσεως» απαιτείται να εξετασθεί μόνον αν οι ενισχύσεις δύνανται να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών και να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό και όχι να διαπιστωθεί ότι οι ενισχύσεις αυτές έχουν πραγματικές επιπτώσεις στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών και νοθεύουν όντως τον ανταγωνισμό (απόφαση της 18ης Μαΐου 2017, *Fondul Proprietatea*, C-150/16, EU:C:2017:388, σκέψη 29 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 101 Ειδικότερα, όταν ενίσχυση χορηγούμενη από κράτος μέλος ενισχύει τη θέση μιας επιχείρησης σε σχέση με άλλες ανταγωνίστριες επιχειρήσεις στο εμπόριο εντός της Ένωσης, πρέπει να θεωρείται ότι το εμπόριο αυτό επηρεάζεται από την εν λόγω ενίσχυση. Δεν απαιτείται πάντως οι ίδιες οι επιχειρήσεις που ωφελήθηκαν να μετέχουν στο εμπόριο εντός της Ένωσης. Συγκεκριμένα, όταν κράτος μέλος χορηγεί ενίσχυση σε επιχειρήσεις, η δραστηριότητα στην οικεία εγχώρια αγορά μπορεί εξ αυτού του λόγου να διατηρηθεί στο ίδιο επίπεδο ή να αυξηθεί, με συνέπεια να μειώνονται οι δυνατότητες των εγκατεστημένων σε άλλα κράτη μέλη επιχειρήσεων να διεισδύσουν στην αγορά του συγκεκριμένου κράτους μέλους (πρβλ. απόφαση της 18ης Μαΐου 2017, *Fondul Proprietatea*, C-150/16, EU:C:2017:388, σκέψεις 31 και 32 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 102 Επιπλέον, υπενθυμίζεται ότι οι ενισχύσεις που αποσκοπούν στην απαλλαγή μιας επιχείρησης από έξοδα που θα έπρεπε κανονικά να επωμιστεί η ίδια, στο πλαίσιο της τρέχουσας διαχειρίσεώς της ή των συνήθων δραστηριοτήτων της, νοθεύουν κατά κανόνα τις συνθήκες του ανταγωνισμού (πρβλ. απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 2019, *Arriva Italia κ.λπ.*, C-385/18, EU:C:2019:1121, σκέψη 52 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 103 Εν προκειμένω, όπως επισημαίνει το αιτούν δικαστήριο, οι παραγωγοί ηλεκτρικής ενέργειας ασκούν τη δραστηριότητά τους σε αγορά ανοικτή στον ανταγωνισμό και στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών, δεδομένου ότι η ηλεκτρική ενέργεια αποτελεί αντικείμενο διασυνοριακών συναλλαγών.
- 104 Επιπλέον, όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 98 της παρούσας αποφάσεως, τα επίμαχα στην κύρια δίκη μέτρα προκύπτει ότι παρείχαν στις δικαιούχες εγκαταστάσεις τη δυνατότητα να λειτουργούν κατά τρόπο συνεχή και να εξοικονομούν, συνακόλουθα, τις δαπάνες που συνδέονται με τη θέση των εγκαταστάσεων σε λειτουργία και την επανεκκίνηση λειτουργίας τους, όπερ θα τους επέτρεπε επίσης να μειώσουν την τελική τιμή της ηλεκτρικής ενέργειας που προσφέρουν.
- 105 Επομένως, μέτρα όπως αυτά που θεσπίστηκαν με την απόφαση 138/2013 μπορούν, κατ' αρχήν, να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών και να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό.
- 106 Κατά συνέπεια, υπό το πρίσμα των ανωτέρω ερμηνευτικών στοιχείων, τα επίμαχα στην υπόθεση της κύριας δίκης μέτρα πρέπει, υπό την επιφύλαξη των εξακριβώσεων στις οποίες οφείλει να προβεί το αιτούν δικαστήριο, να χαρακτηριστούν ως «κρατικές ενισχύσεις», κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ.
- 107 Το αιτούν δικαστήριο ζητεί επίσης από το Δικαστήριο να διευκρινιστεί αν τα μέτρα αυτά, σε περίπτωση που πρέπει να χαρακτηριστούν ως «κρατικές ενισχύσεις», έπρεπε να έχουν υποβληθεί στη διαδικασία προηγούμενου ελέγχου του άρθρου 108, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ.
- 108 Κατά την εν λόγω διάταξη, οι νέες ενισχύσεις πρέπει να κοινοποιούνται προηγουμένως στην Επιτροπή και δεν μπορούν να εφαρμόζονται πριν από την περάτωση της διαδικασίας με έκδοση τελικής αποφάσεως.
- 109 Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, μέτρο ενισχύσεως που τίθεται σε εφαρμογή κατά παράβαση των υποχρεώσεων που απορρέουν από το άρθρο 108, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ είναι παράνομο (απόφαση της 19ης Μαρτίου 2015, *OTP Bank*, C-672/13, EU:C:2015:185, σκέψη 66 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 110 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι, αν υποθεθεί ότι το αιτούν δικαστήριο χαρακτηρίσει την επίμαχη στην κύρια δίκη δέσμη μέτρων ως «κρατική ενίσχυση» κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, η εν λόγω δέσμη μέτρων πρέπει να θεωρηθεί ως νέα ενίσχυση, και, ως εκ τούτου, υπόκειται στην υποχρέωση προηγούμενης κοινοποίησης στην Επιτροπή, κατά το άρθρο 108, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ. Στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να εξακριβώσει αν το οικείο κράτος μέλος συμμορφώθηκε προς την υποχρέωση αυτή.
- 111 Εν προκειμένω, από τις γραπτές παρατηρήσεις της Επιτροπής προκύπτει ότι το εν λόγω θεσμικό όργανο δεν έλαβε καμία κοινοποίηση βάσει του άρθρου 108, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ σχετικά με κρατική ενίσχυση χορηγηθείσα στη CE Hunedoara και στη CE Oltenia κατ' εφαρμογήν της αποφάσεως 138/2013. Επιπλέον, επισημαίνεται ότι τα εν λόγω μέτρα δεν προκύπτει ότι εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) 800/2008 της Επιτροπής, της 6ης Αυγούστου 2008, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την κοινή αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων [107] και [108] της Συνθήκης [ΛΕΕ] (Γενικός κανονισμός απαλλαγής κατά κατηγορία) (ΕΕ 2008, L 214, σ. 3) και του κανονισμού (ΕΕ) 651/2014 της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης [ΛΕΕ] (ΕΕ 2014, L 187, σ. 1), οι οποίοι είχαν εφαρμογή κατά το χρονικό διάστημα που ίσχυε η απόφαση 138/2013, όπερ απόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.
- 112 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των ανωτέρω σκέψεων, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ έχει την έννοια ότι είναι δυνατό να χαρακτηριστεί ως «κρατική ενίσχυση» κατά την έννοια της διάταξης αυτής δέσμη μέτρων που θεσπίζεται με κυβερνητική απόφαση και συνίσταται σε παροχή προτεραιότητας, κατά την κατανομή φορτίων από τον διαχειριστή συστήματος του οποίου το κεφάλαιο ανήκει κατά πλειοψηφία στο Δημόσιο, στην ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται από ορισμένους παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας, των οποίων οι εγκαταστάσεις χρησιμοποιούν εγχώριες πηγές πρωτογενούς ενεργειακού καυσίμου, σε εγγυημένη πρόσβαση, στα συστήματα μεταφοράς, της ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται από τις εγκαταστάσεις των εν λόγω παραγωγών και σε υποχρέωση των ίδιων παραγωγών να παρέχουν βοηθητικές υπηρεσίες στον διαχειριστή συστήματος για ορισμένη ποσότητα μεγαβάτ, που τους εξασφαλίζει, όσον αφορά την ποσότητα αυτή, δικαίωμα παροχής της σε τιμές που έχουν καθοριστεί εκ των προτέρων και αναμένεται να υπερβαίνουν εκείνες που προκύπτουν από την αγορά. Εφόσον συντρέχει τέτοια περίπτωση, η εν λόγω δέσμη μέτρων πρέπει να θεωρηθεί ως νέα ενίσχυση και υπόκειται, ως εκ τούτου, στην υποχρέωση προηγούμενης κοινοποίησης στην Επιτροπή, συμφώνως προς το άρθρο 108, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 113 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πέμπτο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 32, παράγραφος 1, της οδηγίας 2009/72/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2009, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και για την κατάργηση της οδηγίας 2003/54/ΕΚ, έχει την έννοια ότι δεν αντιτίθεται στην εκ μέρους κράτους μέλους χορήγηση, σε ορισμένους παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας των οποίων οι εγκαταστάσεις χρησιμοποιούν εγχώριες πηγές πρωτογενούς ενεργειακού καυσίμου, δικαιώματος εγγυημένης πρόσβασης στα συστήματα μεταφοράς, προκειμένου να διασφαλιστεί ο εφοδιασμός με ηλεκτρική ενέργεια, εφόσον το εν λόγω δικαίωμα εγγυημένης πρόσβασης στηρίζεται σε αντικειμενικά και εύλογα κριτήρια και είναι ανάλογο προς τον επιδιωκόμενο θεμιτό σκοπό, ζήτημα το οποίο απόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.
- 2) Το άρθρο 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ έχει την έννοια ότι είναι δυνατό να χαρακτηριστεί ως «κρατική ενίσχυση» κατά την έννοια της διάταξης αυτής δέσμη μέτρων που θεσπίζεται με κυβερνητική απόφαση και συνίσταται σε παροχή προτεραιότητας, κατά την κατανομή φορτίων από τον διαχειριστή συστήματος του οποίου το κεφάλαιο ανήκει κατά πλειοψηφία στο Δημόσιο, στην ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται από ορισμένους παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας, των οποίων οι εγκαταστάσεις χρησιμοποιούν εγχώριες πηγές πρωτογενούς ενεργειακού καυσίμου, σε εγγυημένη πρόσβαση, στα συστήματα μεταφοράς, της ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται από τις εγκαταστάσεις των εν λόγω παραγωγών και σε υποχρέωση των ίδιων παραγωγών να παρέχουν βοηθητικές υπηρεσίες στον διαχειριστή συστήματος για ορισμένη ποσότητα μεγαβάτ, που τους εξασφαλίζει, όσον αφορά την ποσότητα αυτή, δικαίωμα παροχής της σε τιμές που έχουν καθοριστεί εκ των προτέρων και αναμένεται να υπερβαίνουν εκείνες που προκύπτουν από την αγορά. Εφόσον συντρέχει τέτοια περίπτωση, η εν λόγω δέσμη μέτρων πρέπει να θεωρηθεί ως νέα ενίσχυση και υπόκειται, ως εκ τούτου, στην υποχρέωση προηγούμενης κοινοποίησης στην Επιτροπή, συμφώνως προς το άρθρο 108, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ.

(υπογραφές)